

Poučení k likvidaci škody pojišťovnou

Podle ust. § 9 odst. 3 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), je pojistitel povinen provést šetření škodné události bez zbytečného odkladu a ve lhůtě do 3 měsíců ode dne, kdy bylo oprávněnou osobou uplatněno právo na plnění z pojištění odpovědnosti, je pojistitel povinen:

- a) ukončit šetření pojistné události a sdělit poškozenému výši pojistného plnění podle jednotlivých nároků poškozeného včetně způsobu stanovení jeho výše, jestliže nebyla zpochybněna povinnost pojistitele plnit z pojištění odpovědnosti a nároky poškozeného byly prokázány, nebo
- b) podat poškozenému písemné vysvětlení k těm jím uplatněným nárokům, které byly pojistitelem zamítnuty nebo u kterých bylo plnění pojistitele sníženo, anebo u kterých nebylo možno ve stanovené lhůtě ukončit šetření.

V ust. § 9 odst. 4 uvedeného zákona je stanoveno: Nesplnil-li pojistitel povinnost podle odstavce 3, zvyšuje se částka pojistného plnění, jehož se prodlení pojistitele týká, o úrok z prodlení. Sazba úroku z prodlení se stanoví ve výši diskontní sazby stanovené Českou národní bankou, platné k prvnímu dni prodlení, navýšené o 4 % ročně. Úroky z prodlení se stanovují vždy samostatně za každý započatý měsíc prodlení ve výši jedné dvanáctiny sazby úroku z prodlení, přičemž sazba úroku z prodlení se aktualizuje každý měsíc s využitím diskontní sazby České národní banky, platné k prvnímu dni daného měsíce prodlení. Úroky z prodlení odvozené na základě diskontní sazby se použijí, pokud není v pojistné smlouvě stanovena částka vyšší.

Podle ust. § 9 odst. 5 výše uvedeného zákona, není-li ohroženo řízení o trestném činu podle zvláštního právního předpisu nebo projednávání správního deliktu, sděluje orgán činný v trestním řízení nebo orgán projednávající správní delikt pojistiteli nebo Kanceláři údaje o dopravní nehodě v rozsahu podle zvláštního právního předpisu (ust. § 123 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích), popřípadě mu umožní nahlížet do spisu a pořizovat z něho výpisy ve věci týkající se škodné události.

Z ust. § 123 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, pak vyplývá, že pojistitel má právo na poskytnutí následujících údajů:

- údaje o účastnících dopravní nehody,
- údaje o vozidlech, která měla účast na dopravní nehodě,
- údaje o místě a době dopravní nehody,
- údaje o příčinách dopravní nehody.

Podle tohoto právního předpisu nemá pojistitel v žádném případě právo na poskytnutí informací o tom, která konkrétní osoba byla shledána odpovědnou ze spáchání přestupku, v jehož souvislosti došlo ke vzniku dopravní nehody. Nicméně je nutno dodat, že výše uvedené ust. § 123 je prováděno a dále blíže konkretizováno vyhláškou Ministerstva dopravy a spojů č. 32/2001 Sb., o evidenci dopravních nehod, kde z ust. § 7 vyplývá, že pojistitel má, mimo výše uvedené, právo na poskytnutí těchto dalších údajů:

- územní celek, datum a čas dopravní nehody,
- druh dopravní nehody, například srážka s jedoucím vozidlem, zaparkovaným vozidlem, pevnou překážkou, chodcem, cyklistou nebo se zvířetem,
- druh srážky jedoucích vozidel, například čelní, boční, zezadu,
- zavinění dopravní nehody,

- hlavní příčiny dopravní nehody, kterými jsou například nepřiměřená rychlost jízdy, nesprávné předjíždění, nedání přednosti v jízdě, nesprávný způsob jízdy nebo technická závada vozidla,
- povětrnostní podmínky v místě dopravní nehody,
- viditelnost a rozhledové poměry v místě opravní nehody,
- řízení provozu na pozemní komunikaci,
- specifická místa a objekty v místě dopravní nehody.

Pokud se týká informací o zavinění dopravní nehody, nejedná se, jak se zřejmě mylně pojistitelé domnívají, o uvedení osobních údajů k osobě, která měla dopravní nehodu zavinit, ale o VNITŘNÍ VZTAH PACHATELE KE SVÉMU JEDNÁNÍ. Jelikož v daném případě se jedná o čistě právní pojem, lze jej blíže vysvětlit např. dle Slovníku českého práva: *(Zavinění charakterizuje, a také naplňuje tzv. subjektivní stránku skutkové podstaty deliktů, a ve svém významu představuje společné označení pro úmysl a nedbalost. Zavinění lze v občanském právu vyjádřit jako psychický vztah odpovědného subjektu k vlastnímu úkonu, který se přičií objektivnímu právu. Tento psychický vztah se projeví buď ve formě úmyslu přímého nebo eventuálního, nebo ve formě nedbalosti vědomé či nevědomé. Zavinění jakožto psychický - vnitřní vztah je postaven na spojení prvku vědění (rozeznávacím) a kumulativně na prvku vůle, což neznamená pouze chtít, ale též být srozuměn.).*

Ve správním právu přichází zavinění v úvahu v souvislosti s uplatňováním odpovědnosti za SPRÁVNÍ DELIKTY. Právní úpravou správního práva je otázka zavinění výslovně řešena především u přestupků, přičemž k naplnění skutkových podstat PŘESTUPKŮ zásadně stačí zavinění z nedbalosti, pokud zákon nestanoví jednoznačně, že u určitých jednání jde o přestupek jen při úmyslném zavinění.

S ohledem na výše uvedené, je nutno tedy konstatovat, že pojistitel nemá v žádném případě přímý právní nárok na poskytnutí informací o tom, kdo byl shledán odpovědným ze spáchání přestupku, v jehož souvislosti došlo ke vzniku dopravní nehody, potažmo na poskytnutí ROZHODNUTÍ, jakožto správního aktu, ale pouze na poskytnutí údajů, které jsou uvedeny výše. Skutečností však je, že informaci o tom, kdo byl shledán odpovědným ze spáchání přestupku, může pojistitel získat při využití svého zákonného práva nahlédnout do spisu.

Závěr:

Pojistitel je jednoznačně povinen provést a ukončit své vlastní šetření ve lhůtě do 3 měsíců ode dne, kdy byl nárok uplatněn. Šetření pojistitele se nemůže omezovat pouze na zaevidování uplatněného nároku a pasivní vyčkávání vydání rozhodnutí orgánu projednávajícího přestupek (na které navíc nemá pojistitel přímý právní nárok). Pojistitel ani není oprávněn požadovat po pojistníkovi, aby tento za něj obstarával informace a podklady, které má ze zákona zajišťovat pojistitel. Od toho si pojistník pojistitele platí a tyto úkony musí provádět pojistitel, k čemuž ho zákon vybavil potřebným oprávněním. Nedodržování zákonem stanovené lhůty 3 měsíců pro ukončení šetření ze strany pojistitele je navíc v rozporu s doporučením komise Evropského společenství o urychleném vyřizování pojistných událostí u pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (81/76/EEC), které vyžaduje včasné uspokojování oprávněných nároků poškozených, neboť stádium projednávání přestupků je velmi často časově vzdáleno od lhůty, kterou má pro ukončení šetření pojistitel.

Plnění z pojistné události tak není závislé na rozhodnutí správního orgánu, tedy na individuálním správním aktu vydaném v oblasti veřejnoprávní, ale na obsahu a podmínkách smluvního soukromoprávního vztahu mezi osobou poškozenou a příslušnou pojišťovnou. Prakticky lze připustit případy, v nichž pojišťovna v rámci vlastního šetření události, k němuž je ze zákona povinna, dojde k odlišným závěrům než orgán veřejné správy. Při poskytování plnění by z rozhodnutí správního orgánu měla vycházet maximálně podpůrně. Připuštěním opačného výkladu by došlo k prolnutí veřejného a soukromého práva, což je nežádoucí jev, který se zákonodárci prostřednictvím novelizace právních předpisů snaží eliminovat, např. novelou § 47 zákona o silničním provozu účinnou od 1. ledna 2009, která zvýšila na dvojnásobek škodu vzniklou při dopravní nehodě, o níž se orgány veřejné správy nemusí vůbec dozvědět.